

Rambøll
Hannemanns Allé 53
2300 København S

Dato: 23. juni 2025
Sagsb.: evleg
Sagsnr.: 25-008110
Dir.tlf.: 72362804
E-mail: evleg@holb.dk

DISPENSATION fra museumsloven

Holbæk Kommune meddeler hermed dispensation fra museumsloven til at foretage henholdsvis et permanent og et midlertidigt gennembrud af dige nr. BD.061.977, som ligger i skellet mellem følgende ejendomme:

Matr.nr.: 6a Tveje Merløse, Holbæk Jorder

Beliggenhed: Langerød 2, 4300 Holbæk

og

Matr.nr.: 1a Langerød, Holbæk Jorder

Beliggenhed: Langerød 5, 4300 Holbæk

Det er en betingelse for tilladelsen:

Før gennembruddet

- At diget fotodokumenteres og opmåles før det fjernes.

Under gennembruddet

- At minimum 5 meter af diget op mod hjørnet/knækket bevares.
- At materialerne fra det gennembrudte dige (både den permanente og den midlertidige strækning) gemmes og opbevares adskilt fra anden jord/andre materialer.

Selve reetableringen af det midlertidigt fjernede dige

- At diget reetableres med samme opbygning og med samme dimensioner, som før gennembruddet, men dog ca. 20 % højere end den oprindelige del.
- At diget udelukkende opbygges af materialer, der stammer fra det oprindelige dige.
- At diget i opbygning skal tilklappes til en fast og stabil form, evt. med bagsiden af en maskinskovl.

At reetableringen af diget skal være gennemført, når arbejdet med pumpestationen er afsluttet og senest ved afslutningen af entreprisen.

Efter reetableringen af diget

- At Slots- og Kulturstyrelsen skal kontaktes, når reetableringen er udført med henblik på godkendelse.

Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, og afgørelsen ikke er blevet påklaget. Klagefristen udløber 4 uger efter, at dispensationen er offentliggjort. Rettidig klage har opsættende virkning medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet beslutter andet. En dispensation bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

Tilladelser fra andre myndigheder

Hvis der under jordarbejder konstateres en forurening af jorden, skal du straks underrette Holbæk Kommune, Miljømyndigheden (jord@holb.dk).

Hvis der sker arkæologiske fund i forbindelse med udnyttelse af dispensationen, skal du straks henvende dig til Museum Vestsjælland, Forten 10, 4300 Holbæk, tlf. 59 43 23 53. (plan@vestmuseum.dk).

Museet er orienteret om afgørelsen ved kopi af dette brev.

Der er ikke taget stilling til, om projektet overholder eventuelle servitutter, der hviler på ejendommen.

Sagens oplysninger

Rambøll søger på vegne af FORS om at lave et permanent gennembrud på 25 meter og et midlertidigt gennembrud på 30 meter i den nordøst-gående del af dige nr. BD.061.977.

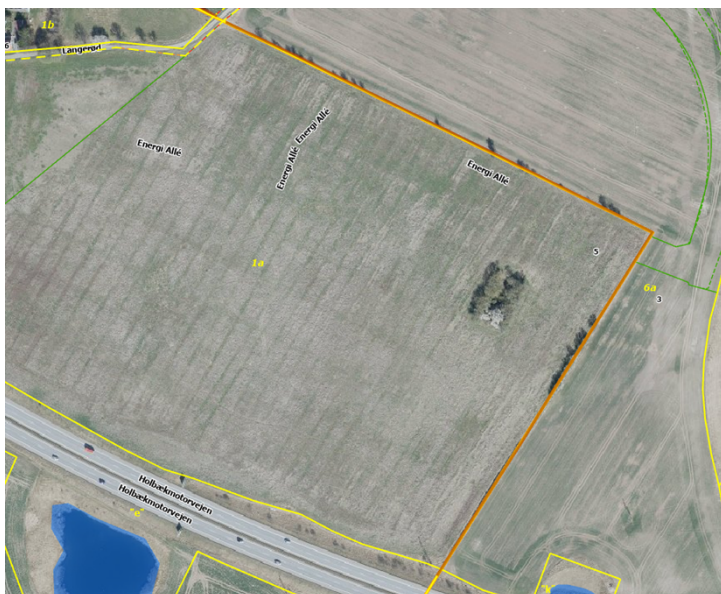
Det permanente gennembrud i diget

Der søges om permanent at fjerne 25 meter af det beskyttede dige, for at kunne etablere en vejstrækning, der skal forbinde Omfartsvejen nr. 155 med det anlæg, der etableres på ejendommen Langerød 5. Anlægget skal bestå af varmeværk, et vandværk, en administrationsbygning, bygninger til genbrugspladsen, en åben genbrugsplads samt landskabelige bearbejdningsarbejder.

Det midlertidige gennembrud i diget

Der søges om at fjerne ca. 30 meter af diget midlertidigt, da der i forbindelse med udgravning til en pumpestation umiddelbart syd for vejadgangen, vil blive spærret for selve vejadgang. Derfor er der behov for midlertidigt at gennembryde diget for at skabe yderligere passage til til- og afkørsel til området mens udgravningen af pumpestationen pågår.

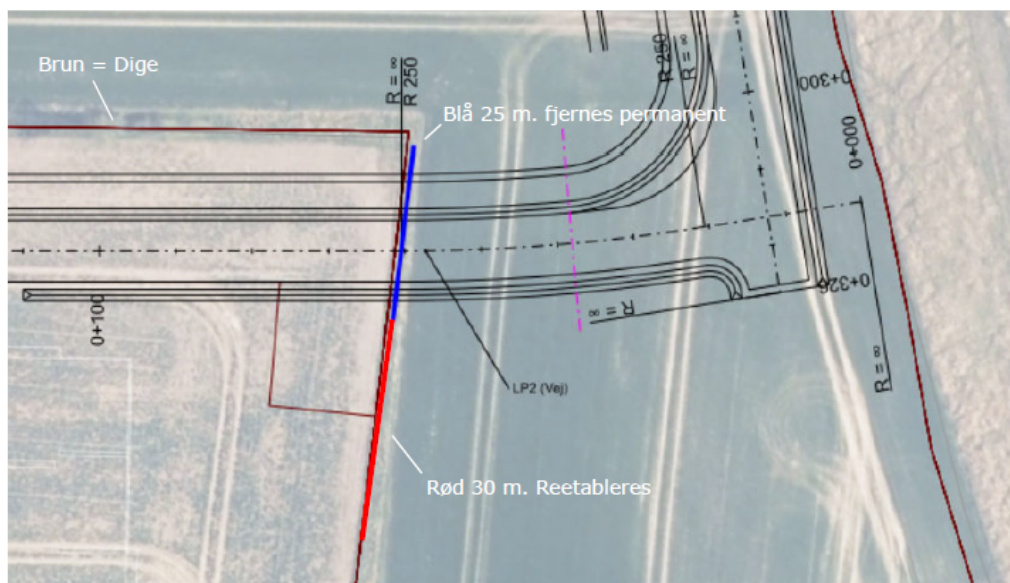
Den midlertidigt fjernede digestrækning vil blive reetableret, når arbejdet med pumpestationen er afsluttet og senest ved afslutningen af entreprisen.

Figur 1 viser det beskyttede dige med brun streg. Gule streger viser matrikelskel.

Figur 2 viser det beskyttede dige med brun streg. Med grå streg er det samlede ansøgte område (ca. 55 meter) omtrentligt markeret. Med grøn streg ses vejudlægget. Gul streg viser matrikelskel.

Figur 3 viser vejens placering med sorte streger. Den blå streg viser de 25 meter af diget, der fjernes permanent. Den røde streg viser de 30 meter, der fjernes midlertidigt.

En beskrivelse af diget

Diget er angivet på Geodatastyrelsens kortværk Danmark (1:25.000) i den seneste reviderede udgave forud for den 1. juli 1992, og er ikke omfattet af undtagelserne for beskyttelsen. Diget er således beskyttet efter museumslovens § 29 a.

Der er tale om et ejerlavsdige, der adskiller Tveje Merløse ejerlav fra Langerød ejerlav. Ifølge Museum Vestsjælland er diget mere end 220 år gammelt.

Diget er ca. 625 meter langt, og består hovedsageligt af jord. En mindre del af diget består af sten. Den del af diget, der ansøges om, er umiddelbart udelukkende et jorddige.

Der er beplantning i diget, som er med til at markere en rumdeling af landskabet og det har desuden en naturmæssig værdi. Den del der søges permanent og midlertidigt gennembrudt er ikke beplantet.

Om museumsloven og muligheden for at opnå dispensation

Beskyttelsen af sten- og jorddiger har tre formål, nemlig bevaring af digerne som:

- Kulturhistorisk værdi: digerne giver kulturhistoriske oplysninger om ældre tiders hegning og markering af skel og ejendom i landskabet.
- Biologisk værdi: digerne har stor biologisk betydning for dyr og planter liv og spredning i jordbrugslandskabet.
- Landskabelig værdi: digerne har en visuel værdi som struktur i landskabet.

Efter museumslovens § 29 a, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger eller lignende.

Museumslovens § 29 a er en forbudsbestemmelse, hvis formål er at sikre sten- og jorddiger som kulturhistoriske spor og sikre de biologiske og landskabelige interesser, der knytter sig til digerne.

Bestemmelsen om beskyttede sten- og jorddiger er udmøntet i digebekendtgørelsen. Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, nr. 4, at andre diger (end stendiger mv.), der er angivet på kortbladet for det pågældende område i Geodatastyrelsens kortværk Danmark (1:25.000) i den seneste reviderede udgave forud for den 1. juli 1992, er omfattet af museumslovens § 29 a.

Efter praksis skal et dige for at være beskyttelsesværdigt ikke nødvendigvis være såvel landskabeligt som kulturhistorisk eller biologisk værdifuldt. Det er i princippet tilstrækkeligt, at diget vurderes værdifuldt i én henseende.

Hvad angår muligheden for at dispensere til tilstandsændringer i et beskyttet dige, kan kommunen dog i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet. Muligheden for dispensation følger af lovens § 29 j, stk. 2.

Forbuddet mod at ændre digers tilstand er udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i at bevare sten- og jorddigerne. Reglerne om dispensation skal administreres restriktivt. En væsentlig jordbrugs- eller anden økonomisk eller rekreativ interesse er ikke en tilstrækkelig begrundelse for et indgreb. Formuleringen, at der kun "i særlige tilfælde" kan dispenseres fra forbuddet mod tilstandsændringer, indebærer, at dette kun kan ske sjældent. Det gælder for væsentlige indgreb så som nedlæggelse af et dige. Med "særlige tilfælde" sigtes til så væsentlige samfundsmæssige interesser, at de i den konkrete sag vil kunne tilsidesætte de bevaringsinteresser, bestemmelsen skal sikre.

Høring

Ansøgningen har været sendt til Museum Vestsjælland til kommentering i perioden fra den 2. juni 2025 til og med den 16. juni 2025.

Følgende bemærkninger er modtaget:

Museet anbefaler, at det permanente gennembrud (markeret med blå streg på figur 3) i det mere end 220 år gamle ejerlavsdige flyttes 5 meter mod syd således, at digestrukturen og hjørnet bevares og fortsat fremstår tydeligt. Dette er for at sikre, at man fortsat vil kunne se det oprindelige forløb til trods for gennembruddet i diget.

Vedr. den midlertidige fjernelse af et 30 langt digestykke har museet ingen bemærkninger. Dog anbefaler museet, at man ved fjernelse af diget fotodokumenterer og opmåler digets opbygning og reetablerer det på samme måde, som det var opbygget.

Vurdering

Holbæk Kommune har i sin behandling af sagen lagt vægt på, at regler om dispensation skal administreres restriktivt.

Der er i afgørelsen lagt vægt på, at der er tale om permanent at fjerne 25 meter af et dige for at etablere en vej, der skal betjene et område, der skal udvikles med vandværk, varmeværk, genbrugsplads mm. Det ansøgte vurderes således at være en særlig samfundsmæssig interesse, der taler for en dispensation.

Der er endvidere lagt vægt på, at det permanente gennembrud sker som minimum fem meter fra hjørnet/knækket i diget således, at det efter gennembruddet vil være muligt at opleve digets oprindelige forløb.

Der er endvidere lagt vægt på, at der er tale om et dige, der ikke forbinder naturområder (spredningskorridor).

Det er Holbæk Kommunes samlede vurdering, at en dispensation til gennembrud af diget som ansøgt ikke vil tilsidesætte de hensyn, som kommunen skal varetage i henhold til museumsloven.

Natura2000 og bilag IV-arter

Kommunen skal ifølge digebekendtgørelsens § 7 ved vurdering af dispensation for et beskyttet dige varetage de hensyn, som fremgår af habitatbekendtgørelsen (BEK. nr. 2091 af 01/12/2021)). Kommunen skal således vurdere om det, der gives dispensation til, kan påvirke internationale beskyttelsesområder væsentligt. Nærmeste Natura2000-område i den habitatområdet Egernæs med holme og Fuglsø Sø i Lejre Kommune, ca. 6,8 km mod sydøst.

Det er Holbæk Kommunes vurdering, at det ansøgte ikke kan påvirke dette Natura 2000-område væsentligt. Der er i vurderingen lagt vægt på afstanden til Natura2000-området og det ansøgte beskaffenhed.

Kommunen skal også ifølge bekendtgørelsen vurdere, om det ansøgte vil beskadige eller ødelægge yngle-, rasteområder eller plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV. Det vurderes, at det ansøgte ikke vil have negative konsekvenser for arter omfattet af EF-habitatdirektivets bilag IV. Kommunen har i vurderingen undersøgt for følgende arter:

Flagermus: Der fældes ikke ældre træer med hulheder, sprækker eller løs bark eller nedrivne bygninger med potentiale som yngle- eller rasteområde for arter af flagermus. Derfor vurderes projektet ikke at have negativ påvirkning af yngle- eller rasteområder for arter af flagermus.

Markfirben: Da projektet ikke berører åbne solbeskinnede skrånninger, vurderes projektet ikke at have negativ påvirkning af yngle- eller rasteområder for Markfirben.

Padder: Da projektet ikke berører søer, vandhuller eller beplantninger i nærheden heraf, vurderes projektet ikke at have negativ påvirkning af yngle- eller rasteområder for padder, herunder stor vandsalamander, spidssnudet frø og grønbroget tudse.

Andre bilag IV-arter findes enten ikke geografisk i kommunen eller har levesteder, der er knyttet til beskyttede levesteder som § 3-beskyttet natur.

Lovgrundlag

Dige nr. BD.061.977 er et beskyttet dige, jf. § 1 i digebekendtgørelsen (BEK nr. 1190 af 26/09/2013).

Af museumslovens § 29 a, stk. 1 fremgår det, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende, LBK nr. 358 af 08/04/2014.

Muligheden for dispensation følger af museumslovens § 29 j, stk. 2, hvor kommunen kan træffe afgørelse om dispensation fra § 29 a, stk. 1.

Tinglysningen sker jf. museumslovens § 29 k, stk. 1.

Offentliggørelse

Dispensationen offentliggøres på kommunens planportal mandag den 23. juni 2025 og 4 uger frem.

Klagevejledning

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Du skal klage via Klageportalen, ved at logge på med Mit-ID på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside <https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenae-net/>. På siden finder du mere information om, hvordan man klager.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et klagegebyr. Gebyret er på 900,- kr. for privatpersoner og 1.800,- kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

I klageportalen sendes din klage automatisk først til Holbæk Kommune. Hvis Holbæk Kommune fastholder afgørelsen, sender kommunen klagen videre til behandling i nævnet via klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Holbæk Kommune. Holbæk Kommune videresender din anmodning til nævnet, som herefter beslutter om, du kan fritages. Du kan læse mere om muligheden for at blive fritaget for at benytte klageportalen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside.

En klage har opsættende virkning. Det vil sige, at afgørelsen ikke må udnyttes, mens klagen behandles – medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet meddeler andet.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelser kan indbringes for domstolene senest 6 måneder efter, at nævnets afgørelse er truffet.

Databeskyttelse

Holbæk Kommune behandler dine personoplysninger som led i de opgaver, vi varetager i forbindelse med behandlingen af sager i landzonen. Du kan læse nærmere om behandling af personoplysninger på følgende link: <https://holbaek.dk/om-kommunen/databeskyttelse/vbaf-byg-og-landzone-landzone-ml-2024-05-28>

Med venlig hilsen

Eva Legêne
Byplanlægger

Kopi af afgørelsen er sendt som brev eller mail til:

- Ejere af matriklerne, der deler det beskyttede dige.
- Slots- og Kulturstyrelsen, Hammerichsgade 14, 1611 København V, post@slks.dk
- Miljøstyrelsen, Tolderlundsvej 5, 5000 Odense C, mst@mst.dk
- Museum Vestsjælland, Klosterstræde 18, 4300 Holbæk, plan@vestmuseum.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, dn-holbaek-sager@dn.dk
- Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, holbaek@friluftsradet.dk, lokalraad@friluftsradet.dk
- Dansk Botanisk Forening, Sølvgade 83, Opg. S, 1307 København K, nbu_sj@botaniskforening.dk
- Danmarks Kulturs Forening v/formand Jørgen Mejlsø, Vesterheden 87, 88 Viborg, post@kulturarvsforening.dk